

A VKI célkitűzéseinek teljesítését akadályozó problémák

1. A vízfolyások magas **szerves- és tápanyagtartalma**, állóvizek eutrofizálódása
2. **Nitráttal** szennyezett felszín alatti vizek veszélyeztetése
3. Vízfolyás, állóvíz, felszín alatti víz szennyezése **veszélyes anyagokkal**
4. **Csökkenő vizes élőhely**, kedvezőtlen vízmérleg: az aszály (éghajlatváltozás) hatásainak megelőzése szempontjából nem megfelelő területhasználat.
5. A felszín alatti vizek **túlzott mértékű megcsapolása**
6. A hasznosítható készletet meghaladó mértékű **víz kivétel felszíni vizekből**, jelentős mértékű átvezetés: ökológiai szempontból kevés víz a mederben.
7. A hasznosítható készletet meghaladó mértékű **víz kivétel felszín alatti vízből**
8. Halászati hasznosításból származó szerves anyag és tápanyag szennyezés
9. Használt **termálvizek** miatt szennyeződő vízfolyások

A javasolt intézkedés-csoportok:

- 1.A szántóföldi művelést érintő intézkedések
- 2.Növényvédőszeres használatának monitorozása és ellenőrzése
- 3.A belvízviisszatartás érdekében belvíztározók kialakítása, a belvízelvezető rendszer átalakítása, a VKI céljainak is megfelelő üzemeltetése
- 4.Állattartótelepek korszerűsítése, új állattartótelepek megfelelő műszaki védelemmel
- 5.A „jó halgazdálkodási és horgászati gyakorlat” kialakítása
- 6.Szakszerű szennyvíziszap elhelyezés és hasznosítás megoldása
7. Fenntartható vízhasználatok

A tervezett intézkedési típusok

- Területkijelöléssel kapcsolatos feladatok
- Kötelező előírások
- Választható (önkéntes) előírások

A többfunkciós mezőgazdálkodás alapvető feladatkörei

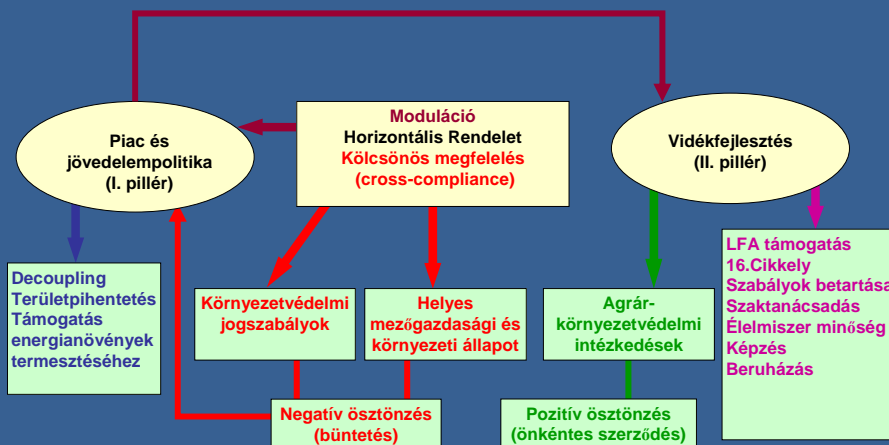
1. döntően a piac által szabályozott termelési feladatok, amelyek

- élelmiszerek előállítás
- nem élelmiszer célú termékek (megújítható nyers-anyagok, energiaforrások, stb.) előállítása,

2. a környezettel, a tájjal kapcsolatos „nem importálható közjavakat” előállító társadalmi szolgáltatások, azaz

- környezeti,
- foglalkoztatási, szociális és kulturális feladatok ellátása.

A környezetvédelem integrációja az agrárpolitikába

1. A szántóföldi művelést érintő intézkedési típusok

(1) Vízvédelmi területek rendszerének kialakítása (kijelölés)

- nitrát-és erózió-érzékeny területek felülvizsgálata,
- a belvív-érzékeny területek lehatárolása
- az ún. partmenti vízvédelmi területek lehatárolása

1. A szántóföldi művelést érintő intézkedési típusok

(2) Kötelező (alapszintű) földhasználati szabályok meghatározása

- Olyan korlátozások, melyek megakadályozzák a vizek állapotának további romlását
- kompenzálásra a 1698/2005 EK rendelet 38 § biztosít lehetőséget
- *Jelenleg:*
 - nitrát-érzékeny területeken: „helyes mezőgazdasági gyakorlat (HMGY)”,
 - 12% lejtőszög feletti erózió-érzékeny területeken: helyes mezőgazdasági és környezeti állapot (HMKÁ)
- a belvív-érzékeny területekre és a partmenti vízvédelmi területekre új (kötelező és önkéntes) előírások kidolgozására van szükség

1. A szántóföldi művelést érintő intézkedési típusok

(3) Önkéntes (emelt szintű) előírások megfogalmazása

- jelentősen csökkentik a mezőgazdasági tevékenységekből származó terhelést
- A művelési ág / művelési mód megváltozásával járó előírások
- a VGT előírásainak illesztése az EMVA önkéntes kifizetési rendszereihez (AKG, nem termelő beruházások, erdő-környezetvédelmi intézkedések, mezőgazdasági földterület első erdősítése)
- „vízvédelmi zónarendszer” kialakítása

1. A szántóföldi művelést érintő intézkedések

a) Nitrát-érzékeny területeken: művelési mód és ágváltás

Kötelező szabályok:

- „helyes mezőgazdasági gyakorlat” kötelező szabályai

Önkéntes szabályok:

- az AKG minden célprogramjában a gazdálkodók előnyben részesítése többletpontokkal

Javaslatok:

- nitrát-érzékeny területek felülvizsgálata (a Nitrát Irányelv és a VKI összehangolt szempontjai szerint),
- az érvényben lévő kötelező szabályok és önkéntes támogatások alkalmazása ezeken a területeken is

1. A szántóföldi művelést érintő intézkedések

b) Erózió-érzékeny területeken: művelési mód és ágváltás

Kötelező szabályok:

- HMKÁ részeként a 12 % lejtőszög feletti lejtőn növénykorlátozás, talajtakarás, tarló meghagyása
- HMGY szerinti trágyakihelyezési szabályok

Önkéntes szabályok:

- 12 % lejtőszög felett szántó-gyep konverzió (AKG)
- 12 % felett művelési mód váltás (AKG vízerózió elleni célprogram)
- erdősítési célprogramok, nem termelő beruházások

Javaslatok:

- erózió-érzékeny területek kibővítése (nem csak lejtőszög alapján),
- a kapcsolódó önkéntes célprogramokba ezen kibővített terület bevitele, a többi célprogramban ezen területek előnyben részesítése.

1. A szántóföldi művelést érintő intézkedések

c) Belvíz-érzékeny területeken: művelési mód és ágváltás

Javaslatok:

- belvíz-érzékeny területek kijelölése (Árvíz-Irányelv, VKI szempontok integrálása)
- kötelező szabályok bevezetése (tápanyag-mérleg, trágyafelhasználás időbeli korlátozása)
- a belvíz-érzékeny területek bevonása a területalapú támogatási rendszerbe
- az önkéntes célprogramokban ezen területek előnyben részesítése (AKG vizes élőhelyek létrehozása, környezetvédelmi célú gyeptelepítés, illetve erdősítési célprogramok, nem termelő beruházásként a mélyszántás támogatása)

1. A szántóföldi művelést érintő intézkedések

d) Part menti vízvédelmi területeken: ártéri/hullámtéri gazdálkodás megvalósítása, pufferzóna kialakítása

Kötelező:

- 2010-től a vízfolyások meghatározott sávjában trágyaelhelyezésre vonatkozó szabályok a Nitrát Irányelvben megfogalmazottak szerint

Önkéntes:

- AKG (nem önálló célprogram formájában)
- ROP (vízvédelmi beruházások regionális jelentőségű területeken)
- „nem termelő beruházások” (mezővédő fásítás, füves mezsgye)

Javaslatok:

- parti vízvédelmi területek kijelölése (a VGT szerint)
- pufferzóna kezelésére vonatkozó kötelező szabályok kialakítása
- kötelező gazdálkodási szabályok vízvédelmi területekre eső szántókra
- ártéri/hullámtéri gazdálkodás célprogramok kialakítása, vagy a meglévőkben területi prioritás (AKG)

Part menti vízvédelmi területek és a tervezett intézkedések kapcsolata

1) 0 - 20 m között:

10 m erdősáv (kötelező) + a "maradék" önkéntes

2) 20 m felett:

A) 10 m erdősáv (kötelező) + a "maradék" önkéntes

vagy

B) 20 m vegyes (kötelező) + a "maradék" önkéntes

30-40 m széles gyepről nincs szükség változtatásra

2. Növényvédőszer használatának monitorozása és ellenőrzése

- a felszíni, mind a felszín alatti vizekben szórványosan jelez határértéket meghaladó koncentrációkat
- Az ok: szabálytalan használat vagy a múltból megmaradt maradványok
- ellenőrzés fokozása, illetve a monitoring rendszer további fejlesztése

Intézkedések, továbbfejlesztésük, ütemezés:

- A forgalmazásra vonatkozó intézkedések megfelelőek.
- A hatósági ellenőrzés fokozására és a monitoring rendszer fejlesztése (új HMKÁ szabályok biztosítják majd a megfelelő ellenőrzést)
- Határidő: 2010-től folyamatos

3. A belvízvisszatartás érdekében belvíztározók kialakítása, a belvízelvezető rendszer átalakítása és a talajban történő vízvisszatartás

Célok:

- a síkvidéki vízrendezés ökológiai szempontú műszaki követelményeinek kidolgozása
- a megvalósítást támogató jogszabályi háttér kialakítása (a vízvisszatartást biztosító támogatási rendszer kidolgozása)

Intézkedések, továbbfejlesztésük, ütemezés:

- A belvízrendszerek fejlesztésére szolgáló ÚMVP és más EU-támogatások (ROP, ETE) szempontrendszerébe szükséges a VKI előírások integrálása
- Határidő: 2010-ig az ökológiai szempontú műszaki követelményeinek kidolgozása, ezt követően a szempontok integrálása a támogatási rendszerbe

4. Állattartótelepek korszerűsítése

Célok:

- A Nitrát Akcióprogram keretében előnyben kell részesíteni fokozottan érzékeny területeken található állattartótelepeket

Intézkedések, továbbfejlesztésük, ütemezés:

- A 8380 nyilvántartott nagylétszámú állattartótelep közül mintegy 3000 korszerűsítése történt meg a Nitrát-Akcióprogram keretében
- Jelenleg az ÚMVP az állattartótelepek korszerűsítéséhez támogatást biztosít (még nem került meghirdetésre).
- Támogatási rendszerben prioritást kapnak azok a víztestek, ahol a tápanyag-terhelés miatt nem érik el a jó állapotot
- Határidő: folyamatos

Költségek, finanszírozás

- Az új kötelező előírások a belvív-érzékeny területeken nem okoznak jelentős többletköltséget
- Partmenti területek esetében a partéltől számított 10-20 m fásítása jelent többletköltséget, illetve hullámtéri/ártéri szántók értékcsökkenése
- Önkéntes programok: források rendelkezésre állásának függvénye, 2027-ig ütemezés, területi prioritások alkalmazása!
- az agrár-környezetvédelmi célok 2013-ig már nem módosíthatók (értékelni kell a jelenlegi AKG hatását a VKI-ra)
- 2014-től módosítható: kismértékben hathat a 2015-ös célkitűzésekre
- évenként meghirdetésre kerülő támogatások elvileg igazíthatók a VKI-hoz (támogatási szempontrendszer): erdősítési célprogramok, nem termelő beruházások

Megválaszolandó kérdések

- Melyek legyenek, mi alapján kerüljenek meghatározásra a HMKÁ-n és a HMGY-n túlmutató kötelező és önkéntesen választható előírások? (a HMGY és HMKÁ teljesítéséhez nem jár kompenzáció!) – „kisebb“ rész kötelező - „nagyobb“ rész önkéntes stb.? Kötelező agrotechikai elemek pl. belvív-érzékeny területen talajlazítás lehet-e? stb.
- Milyen hatásai lehetnek a földárakra az újabb terület-kijelöléseknek (belvív-érzékeny területek, part menti vízvédelmi területek, stb.)?
- Kompenzálható-e megfelelő mértékben a mezőgazdaság környezetfenntartó funkciója? (Lehet-e ez a jövője az intenzív gazdálkodásból kivont földterületeknek – amely ÚMVP célkitűzés?)
- Miképpen lehet a vízgyűjtő-gazdálkodási terveket a Natura-2000 fenntartási tervekkel összehangolni?

2009.09.08.

Köszönöm a figyelmet!

